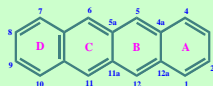

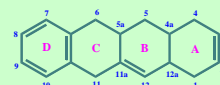
TETRACIKLINI

TETRACIKLINI

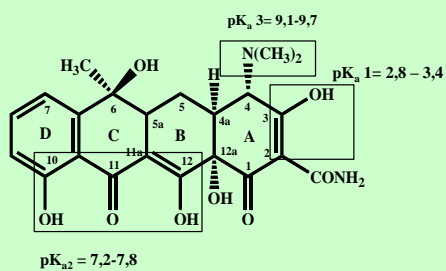
Prvi tetraciklin, izolovan iz *Streptomyces* spp. bio je hlortetraciklin. Najširi spektar delovanja (gram -, mikoplazme, rikocije, hlamidije, lajmske bolesti). Ne mogu da leče npr endokarditis, meningitis (AG!). Ograničenje: bakteriostatski, 30 S, selektivni za bakterijske ćelije. Osetljivi su samo mikroorganizmi koji su u fazi deobe.

NAFTACEN
Tetracen

1,4,4a,5,5a,6,11,12a-
OKTAHIDRONAFTACEN

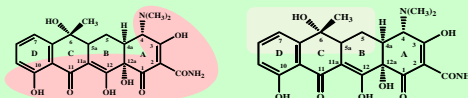

Uslov:
A-B cis
4 alfa
C_{12a} alfa.

* 4, 4a, 5a, 6, 12a

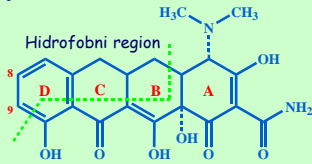
OPŠTA FORMULA

4-DIMETILAMINO-1,4,4a,5,5a,6,11,12a-OKTAHIDRO-3,6,10,12,12a-
-PENTAHIDROKSI-6-METIL-1,11-DIOKSO-2-
NAFTACENKARBOKSAMID

"hidrofilni" i "hidrofobni" deo strukture tetraciklina

Mehanizam dejstva

Hidrofilni region (reaguje sa ribozomima)

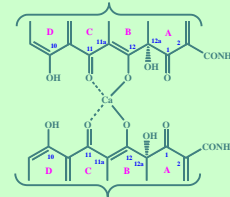
Bakteriostatski, osetljivi su mikroorganizmi u fazi deobe.

Pasivna difuzija, inhibiraju sintezu proteina.

Vezuju se za 30 S subjedinicu ribozoma i sprečavaju vezivanje tRNK za kompleks iRNK-ribozom.

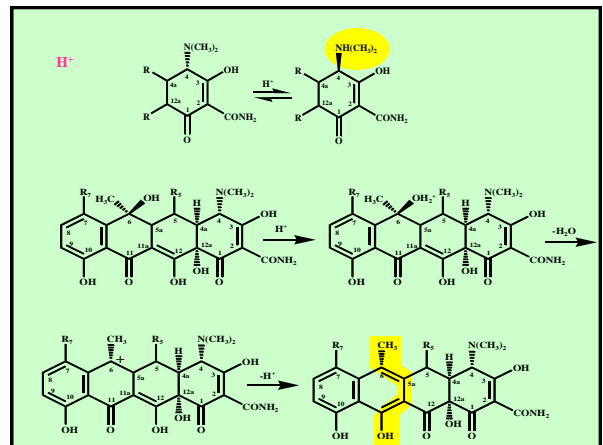
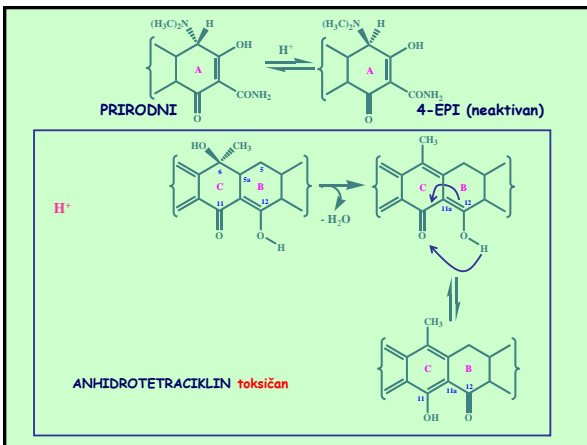
Proces vezivanja tRNK za ribozome zahteva prisustvo Mg jona. Tetraciklini grade helatne komplekse sa jonima Mg i onemogućavaju pomenute procese.

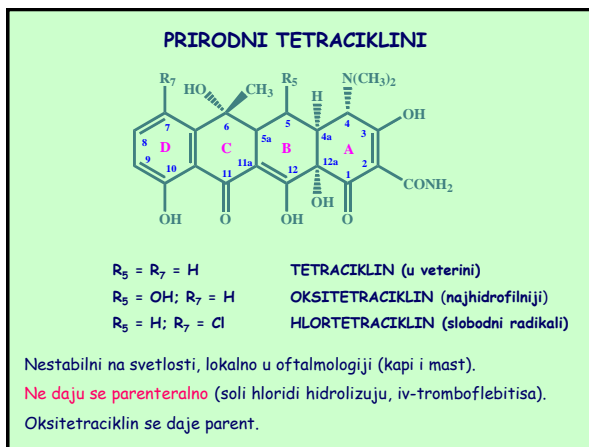
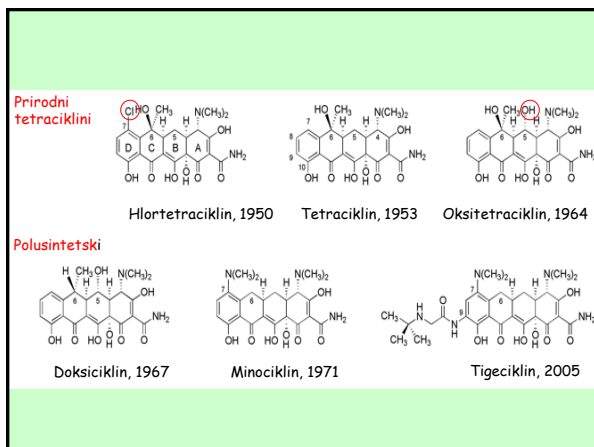
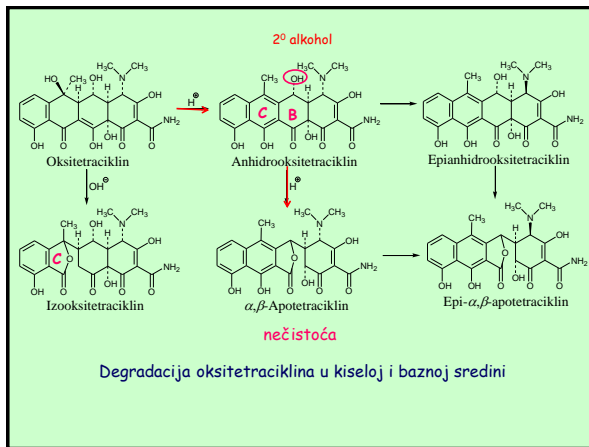
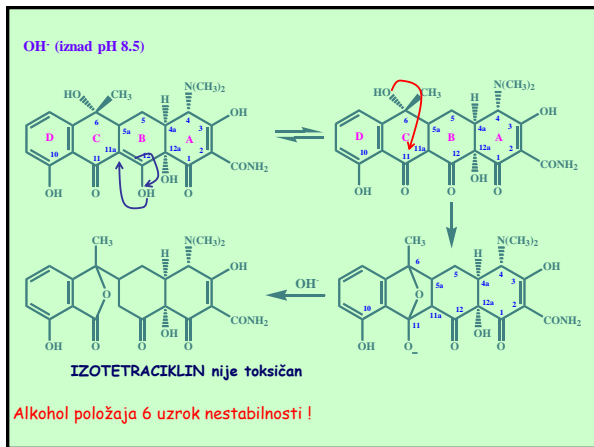
<https://www.youtube.com/watch?v=U7hwidcG-Gk>

Helatni kompleksi sa Fe^{3+} , Fe^{2+} , Cu^{2+} , Ni^{2+} , Co^{2+} , Zn^{2+} , Mn^{2+} , Mg^{2+} , Ca^{2+} , Be^{2+} , Al^{3+} ali i sa brojnim hemijskim jedinjenjima (fosfatima, citratima, salicilatima, ureom, serumskim albuminima, proteinima...).

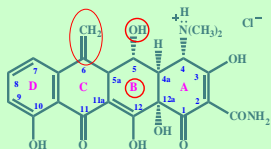
Ne daju se deci do 12 godina starosti i trudnicama -ometaju razvoj zuba i koštano sistema (grade kalcijum-tetraciklin-osteopatitni kompleks, koji remeti proces kalcifikacije kostiju i razvoja dentina zuba (obojeni zubi).

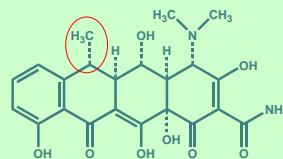

POLUSINTETSKI TETRACIKLINI

derivati oksitetraciklina

METACIKLIN-HIDROHLORID
(6-deoksi-6-metilen....)

- ❖ stabilniji su u kiseloj i baznoj sredini
- ❖ liposolubilniji su od prirodnih tetraciklina (imaju znatno povoljniju bioraspodjeljivost, veći udeo vezivanja za proteine plazme i znatno duže biološko poluvremena eliminacije)

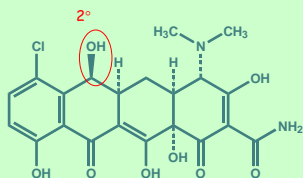
DOKSICIKLIN**DOVICIN**
VIBRAMICIN**6 α -DEOKSI-5-OKSITETRACIKLIN**

6 α epimer je 3x aktivniji od beta, stabilan u kis. i baznoj sredini, dobro se resorbuje.

Doksiciklin i minociklin-dugodelujući. Veća lipofilnost, antibiotici izbora kod pacijenata sa oboljenjima bubrega.

POLUSINTETSKI TETRACIKLINI

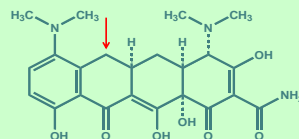
derivati hlortetraciklina

DEMEKLOCIKLIN**7-HLOR-6-DEMILTETRACIKLIN**

Fotosenzitivno jedinjenje, dovodi do stvaranja eritema ako se direktno izloži sunčevoj svetlosti.

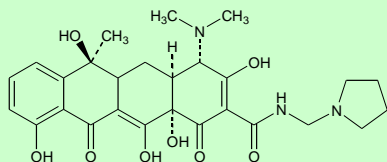
POLUSINTETSKI TETRACIKLINI

derivati tetraciklina

MINOCIKLIN**7-DIMETILAMINO-6-DEMILT-6-DEOKSITETRACIKLIN**

Liposolubilniji od ostalih polusintetskih derivata oksitetraciklina i tetraciklina.

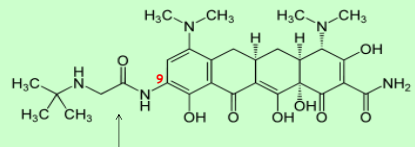
Najaktivniji tetraciklin koji se koristi u terapiji, kod infekcija stafilokokama i streptokokama, kod bronhitisa i infekcije gornjih respiratornih puteva, urinarnih infekcija itd.

ROLITETRACIKLIN

Stabilna so rolitetraciklin, rastvorna u vodi.

Može parenteralno (izraženije bazne osobine, manje reaguje kiselo usled hidrolize).

Napušta se (rezistencija).

Tigeciklin 2005 g

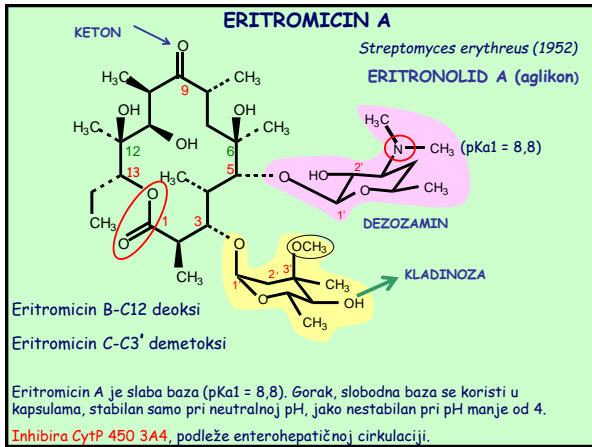
Širi spektar delovanja

- Derivat minociklina, supstituisan prsten D;
- glicilciklini, 9-metilglicilamido supstituisani tetraciklini;
- prošireni antimikrobni spektar dejstva prema bakterijama koje su već stekle rezistenciju na do sada korišćene tetracikline.

MAKROLIDI

MAKROLIDI

- ✓ Izolovani 50-ih godina, poznato preko 40 j-nja
- ✓ Makrolidi-makrociklični laktoni 12,14,16 C atoma (aglikon)
- ✓ glukozidno vezani za aminošećer i neutralni šećer (deoksi šećeri)
- ✓ bazni karakter (pKa 6-9),
- ✓ sprečavaju sintezu proteina (vezuju se za 30 S subjedinicu ribozoma),
- ✓ 100 x se više vezuju za gram + od gram -,
- ✓ deluju na pneumokoke, streptokoke, stafilokoke, mikobakterije, mikoplazme, hlamidije, Helycobacteri....
- ✓ eritromicin, izolovan 1952. godine iz fermentacione smeše *Streptomyces erythreus*.

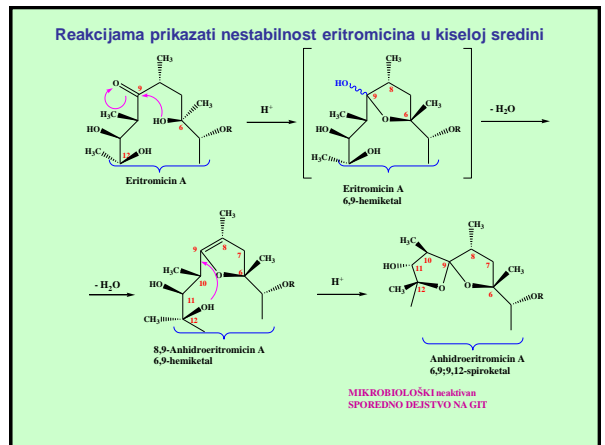
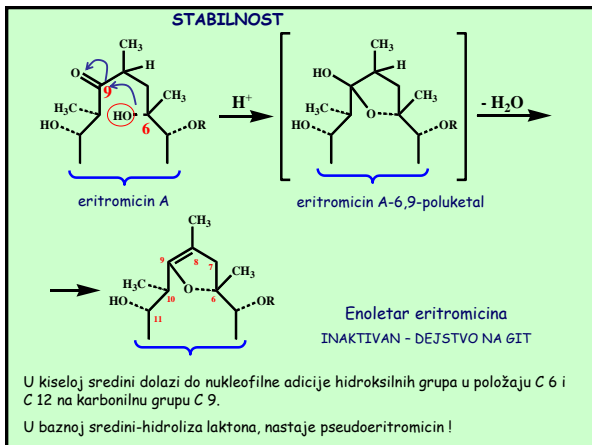

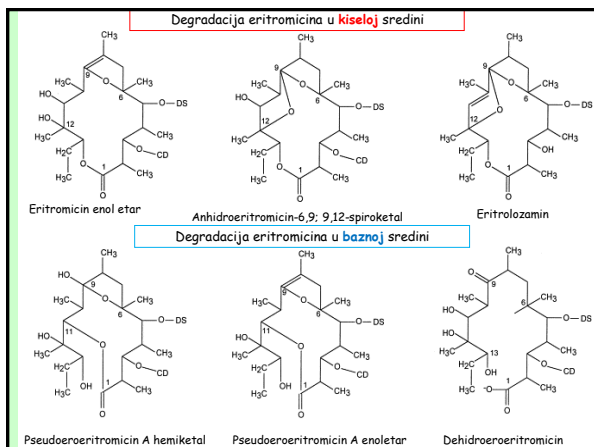
Gram +

Eritromicin

mehanizam delovanja

Eritromicin nhibira sintezu proteina, bakteriostatski, na gram +, hlamidije, borelije, mikoplazme, treponeme, a u znatno manjoj meri na gram-negativne.
Eritromicin se vezuju se za 50 S subjedinicu ribozoma i sprečava translokaciju u procesu sinteze proteina bakterijske ćelije.

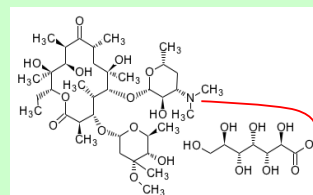

Modifikovani derivati eritromicina

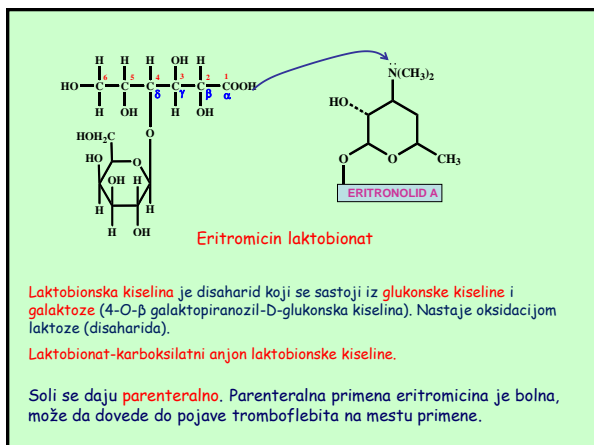
Eritromicin baza-gorak, slabo rastvoran u vodi, nestabilan u kis. sredini; kapsule, film tablete

Cilj: ↑ rastvorljivosti za parent. primenu i stabilnost u kis. sredini (per os).

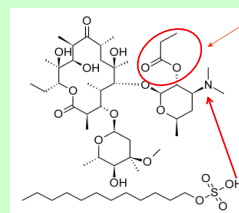
a) **Soli** eritromicina se grade na amino grupi dezozamina, rastvorljive su u vodi i koriste se **parenteralno**.

Eritromicin glukoheptanoat (gluceptat)

b) **Estri** eritromicina esterifikaciju na položaju 2'-hidroksilne grupe dezozamina. Koriste se **per os** (soli i estri: estri na pol. 2'-OH dezozamina i soli sa amino grupom dezozamina)

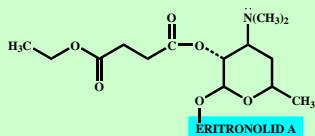
Esterifikacija sa propanolom

so sa laurilsulfatnom kiselinom

Eritromicin estolat

PROPIONAT + DODECILSULFAT = ESTOLAT

Stabilniji su u kiseljoj sredini, imaju veću lipofilnost, bolja bioraspoloživost.

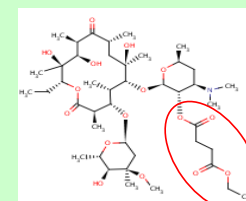
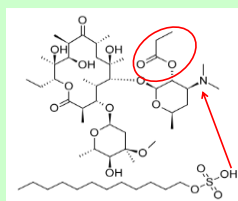
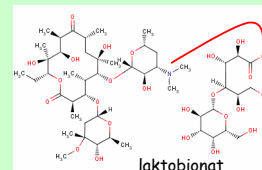
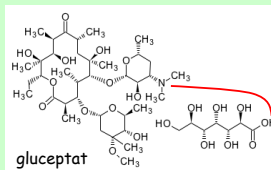

Eritromicin etilsukcinat

Stabilan u kiseloj sredini, gradi stabilnu suspenziju koja nema neprijatan ukus, pa je pogodna za pripremanje sirupa u pedijatrijskoj praksi.

Veća lipofilnost; oralne suspenzije, tablete.

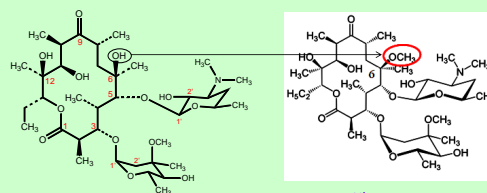
Eritromicin inhibira Cyt P450 3A4 što može dovesti do potencijalnih interakcija sa drugim lekovima (statini). Takođe, stimuliše motilitet GIT (prokinetik) bez obzira na način primene.

POLUSINTETSKI ANALOZI ERITROMICINA A

- Cilj polusinteze:
- Manje/slabije izražene gastrične smetnje
- Veća bioraspoloživost leka
- Veća conc.leka u plazmi koja se održava
- Manje doze i ređi dozni režim
- Promene na C-6 aglikona
- Promene na C-9 aglikona
- Proširenje makrociklusa

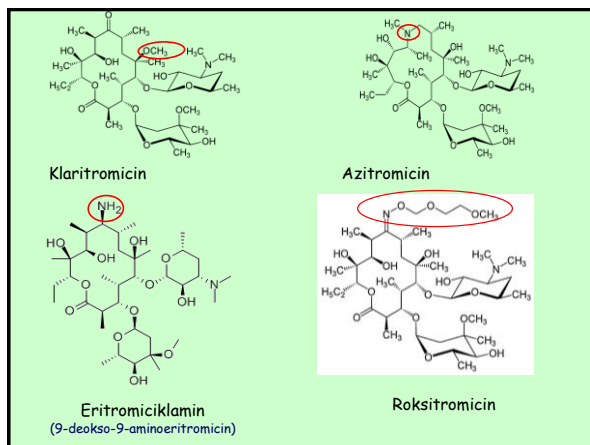
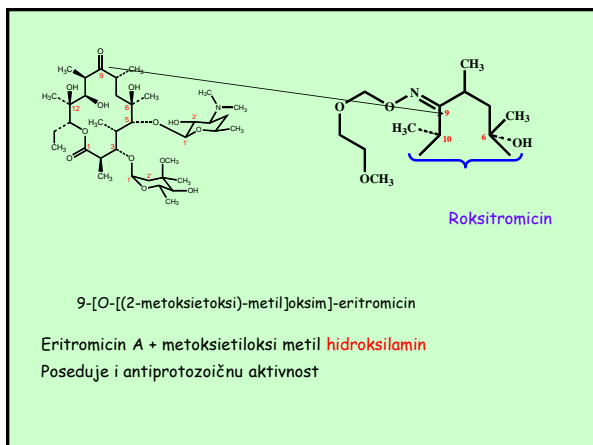
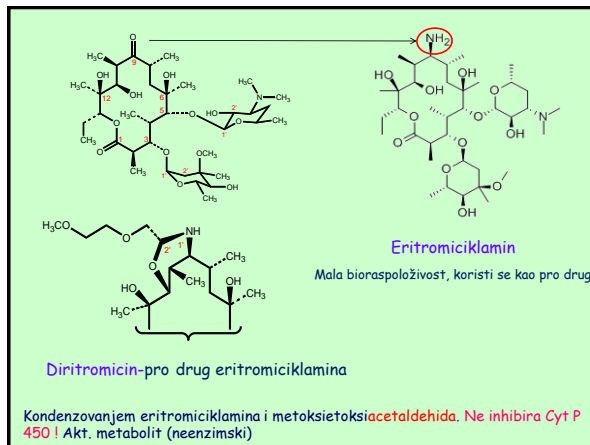
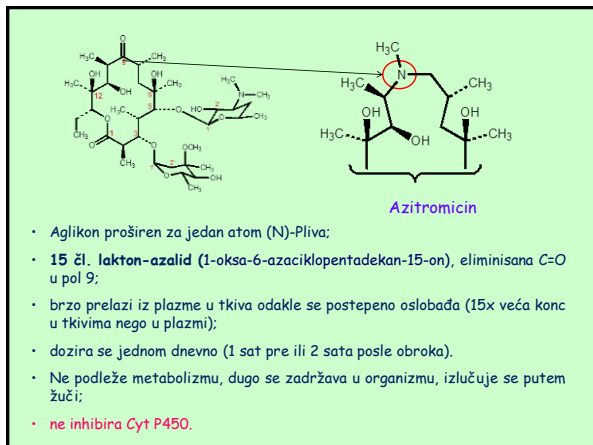
Polusintetski derivati eritromicina A

6-O-metileritromicin

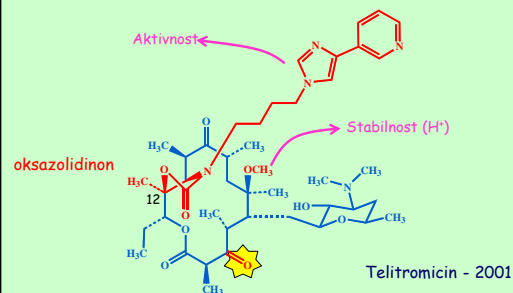
stabilniji je u kiseloj sredini, bolja bioraspoloživost, smanjene GIT smetnje. 14 OH metabolit-aktivan, inhibira Cyt P450

3-keto derivati eritromicina-ketolidi

Novi, polusintetski derivati eritromicina-umesto šećera kladinoze na pol. 3 sadrže keto grupu i nazivaju se ketolidi.

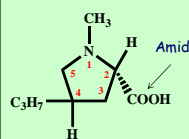

Telitromicin deluje protiv pneumokoka, rezistentnih na eritromicin i penicilin. Bioraspoloživost telitromicina je veća od bioraspoloživosti azitromicina.

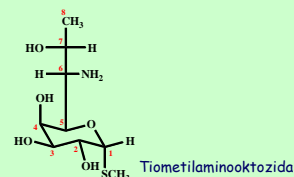
Antibiotici različitih struktura

LINKOZAMIDI (linkomicini)

Nisu makrolidi, imaju sličan antimikrobni spektar. Amidi higrinske kiseline (pirolidin karboksilna kiselina) i specifičnog šećera (6-aminooktoza).

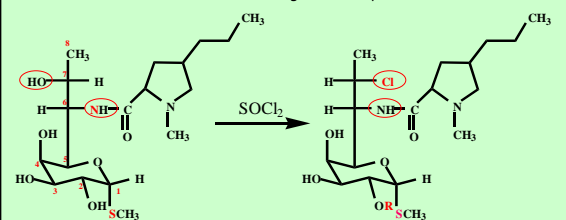
N-metil-4-n-propil-trans-higrinska kiselina

AMIDI - Tiometilaminooktozida i N-metil-4-n-propilhigrinske kiseline

Slabo bazne osobine, grade stabilne hidrohloridne soli koje se koriste u terapiji.

Šećer: 6,8-dideoksi-1-tio- α -D-eritro-D-galaktooktopiranozid

Linkomicin
Prirodni (*Streptomyces lincolnensis*)

R=H Klindamicin (polusint)
R=PO₃H Klindamicin fosfat (pro drug)

Inhibiraju sintezu proteina (50 S). Zbog identičnog mehanizma dejstva, ispoljava se ukrštena rezistencija patogena i prema makrolidnim antibioticima.

Bakteriostatski i baktericidno, na gram-pozitivne koke, neke anaerobe i MRSA.

Per os i parenteralno.

Aktivni metaboliti: klindamicinsulfoksid i N-demetilklindamicin.

ANTIBIOTICI PEPTIDNE STRUKTURE

Iz *Streptomyces* vrsta, baktericidno. Ograničena primena.

Izraženi neželjeni efekti, **renalna toksičnost**, ako se daju parenteralno.

Antimikrobna aktivnost polipeptida izražava se u Internacionalnim jedinicama (IU).

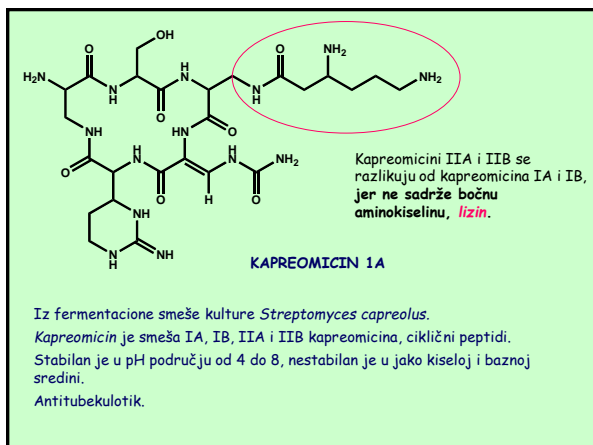
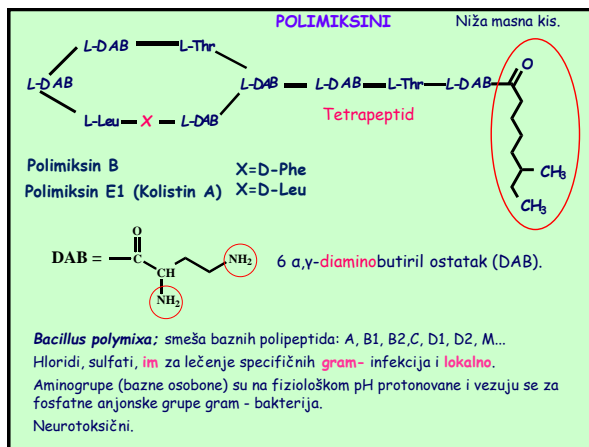
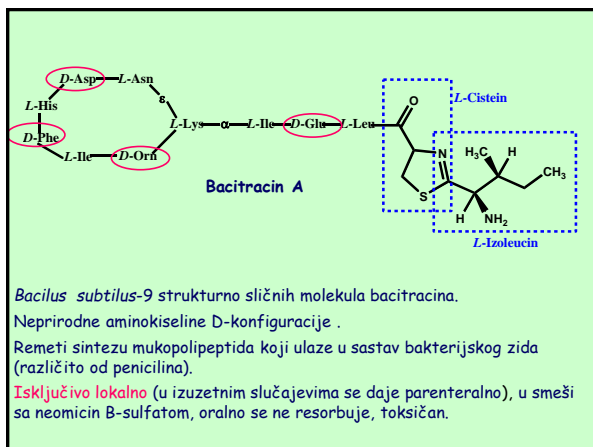
Strukturne specifičnosti:

Sadrže **ak D konfiguracije** (prirodne su L) koje nisu nađene kod viših biljaka i životinja.

Glikopeptidi (specifični **šećeri**), lipoglikopeptidi (**masne kiseline**).

Ciklični (neubičajene ak-L-ornitin ili D-ak) ili **linearni** peptidi.

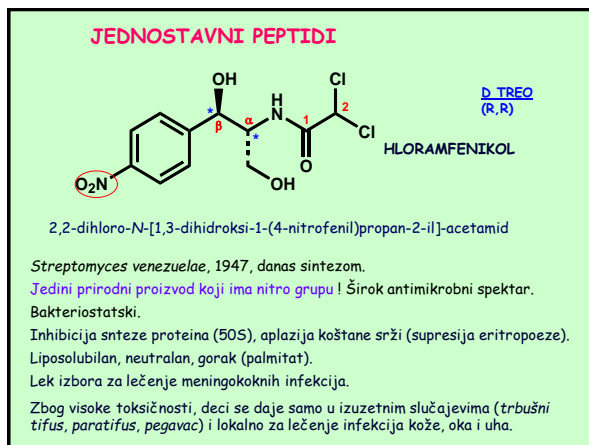
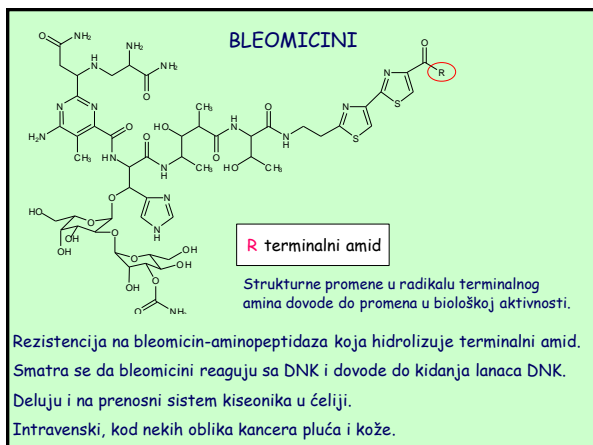
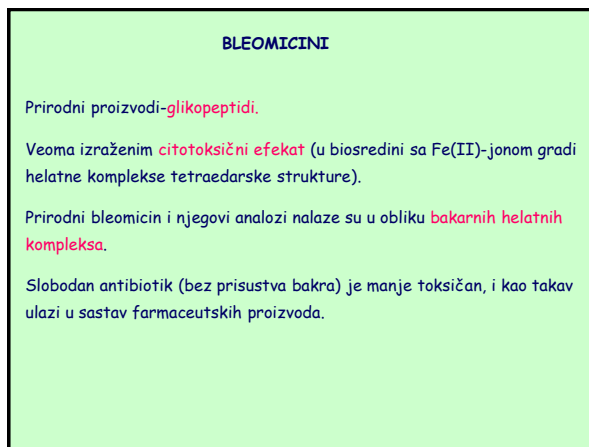
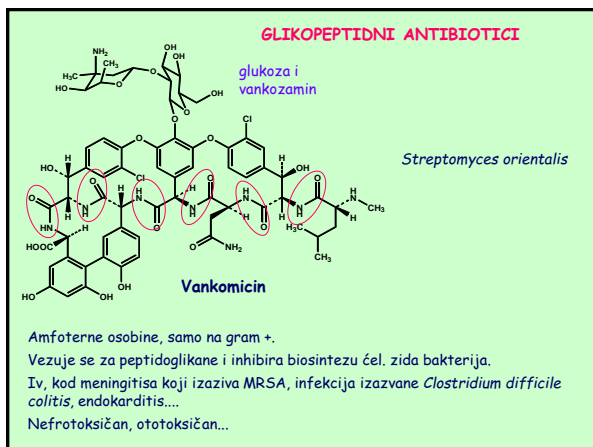
Zbog strukturnih specifičnosti veoma su stabilni u biosredini, ne podležu ubičajenim reakcijama biotransformacije.

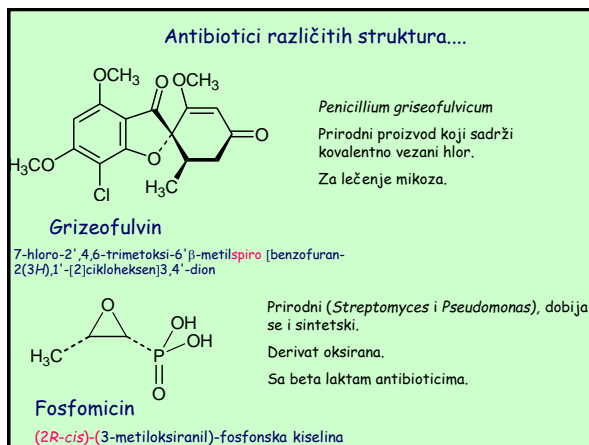
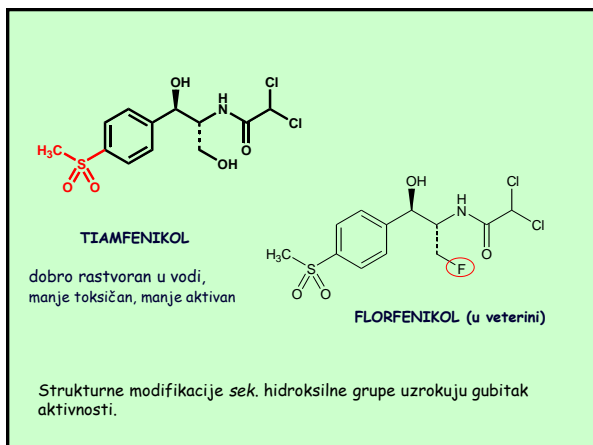
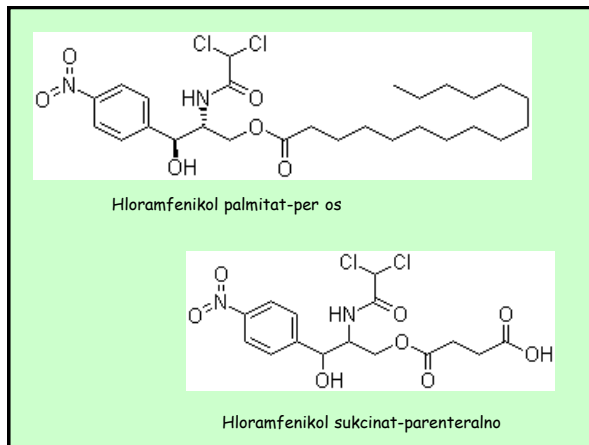
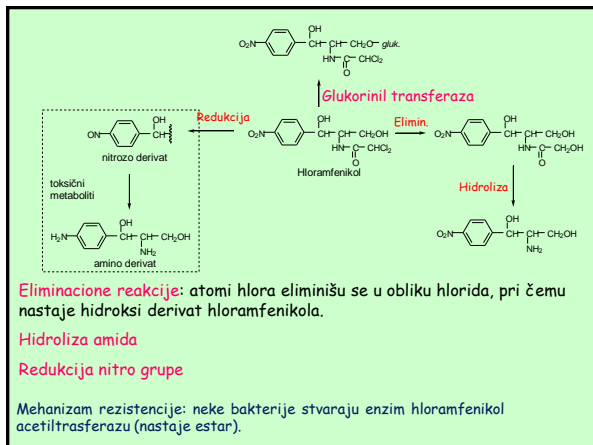

GLIKOPEPTIDNI ANTIBIOTICI

Za specifični peptidni ciklus vezan šećer specifične strukture (*glikopeptid*) i/ili ostatak masnih kiselina (*lipopeptid*).

Posledica ovih strukturalnih specifičnosti jeste njihova stabilnost prema metaboličkim reakcijama.

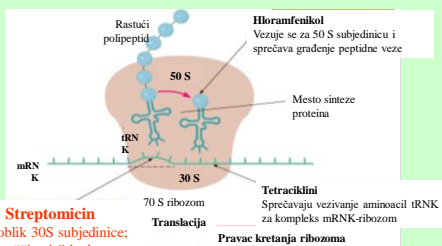

AMINOGLIKOZIDNI ANTBIOTICI

Aminoglikozidni antibiotici

- Bazni aglikon i specifični aminošećeri
- streptomisini, kanamicini, neomicin, gentamicini, tobramicin i polusintetski derivati
- jake organske baze (pKa od 4 do 6), polarna jedinjenja, deluju **baktericidno** (osim streptomicina), uglavnom na gram -
- vezuju se za 30 S subjedinicu ribozoma i inhibiraju sintezu proteina
- inkompatibilni sa jonima Mg, Ca, β -laktam antibioticima
- manje od 1% per os, parenteralno (im), ototoksični, nefrotoksični

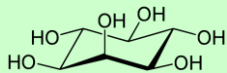
Struktura

- ✓ Sadrže **aglikon** za koji su glikozidno vezani **aminošećeri**.
- ✓ Aminošećeri su aminoheksosa i neka pentozu kao dodatni šećer.

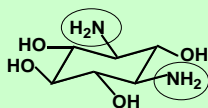
Aglikon (aminociklitoli)

- ✓ Aglikon je derivat heksahiroksicikloheksana (inozitola, ciklitol) kod koga je jedna ili više hidroksilnih grupa supstituisana amino ili gvanidino grupom.
- ✓ Streptamin, streptidin...

Struktura aglikona aminoglikozidnih antibiotika

Heksahidroksicikloheksan
(inozitol)

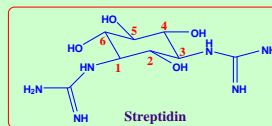

Diaminoinozitol
(streptamin)

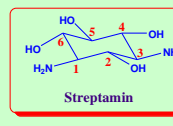
Svi AG sadrže supstituisani 1,3 diamino tetrahidroksi cikloheksan

FARMAKOFORA

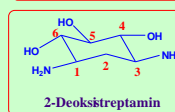
Primeri:

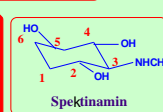
Streptidin

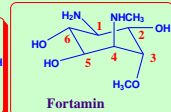
Streptamin

2-Deokstreptamin

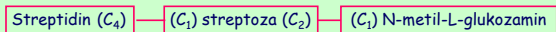
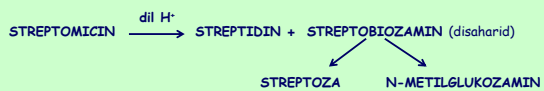

Spekinamin

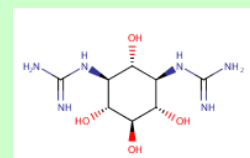
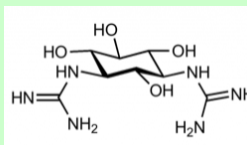
Fortamin

Streptomicin

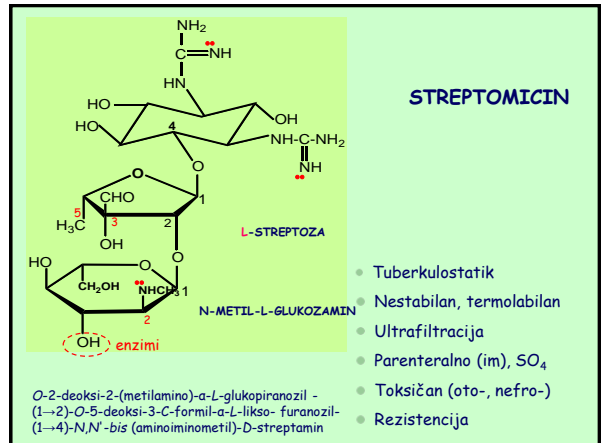
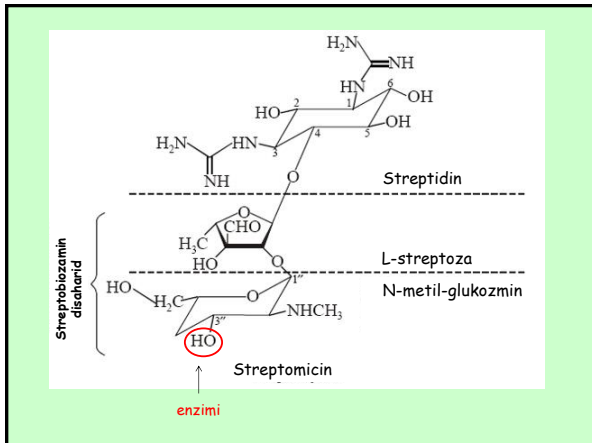
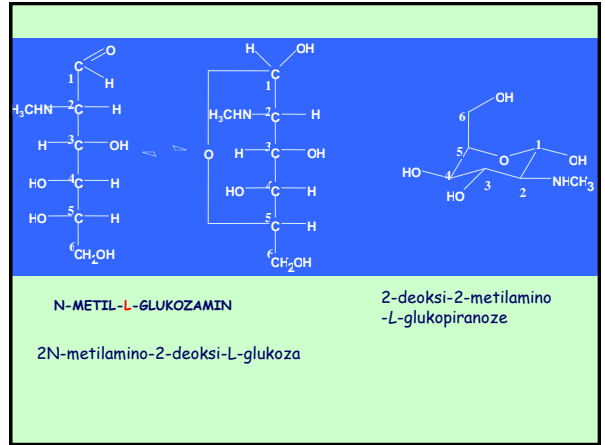
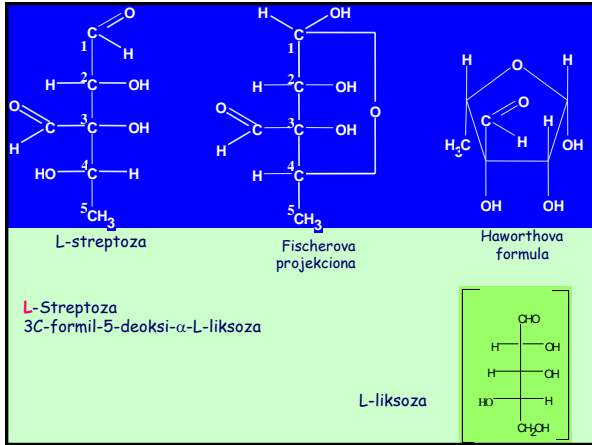

Izolovan je 1944. godine, iz fermentacione smeše *Streptomyces griseus*.

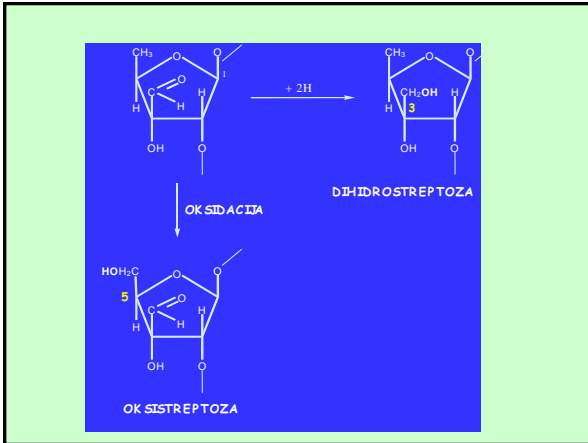
Aglikon streptomicina: Streptidin

1,3-digvanidino-2 α ,4 α ,5 β ,6 α -tetrahidroksicikloheksan

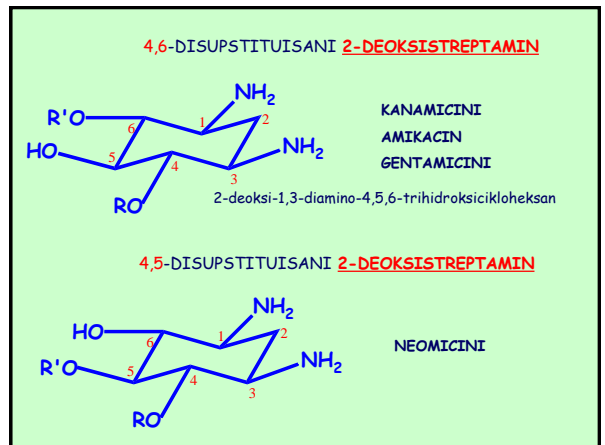
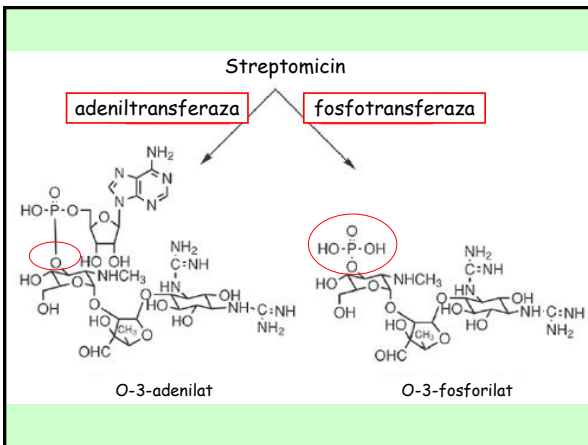
Rezistencija: bakterije stvaraju enzime koji vrše

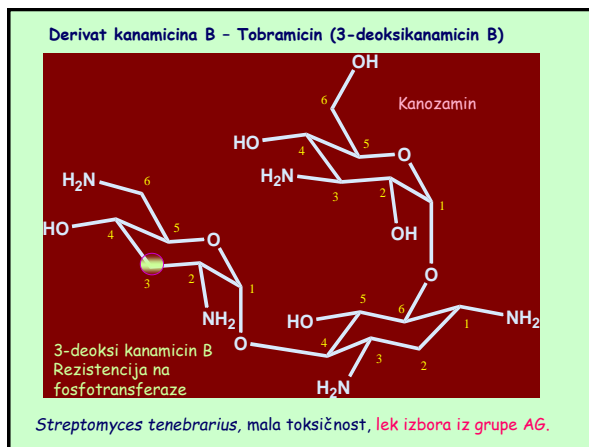
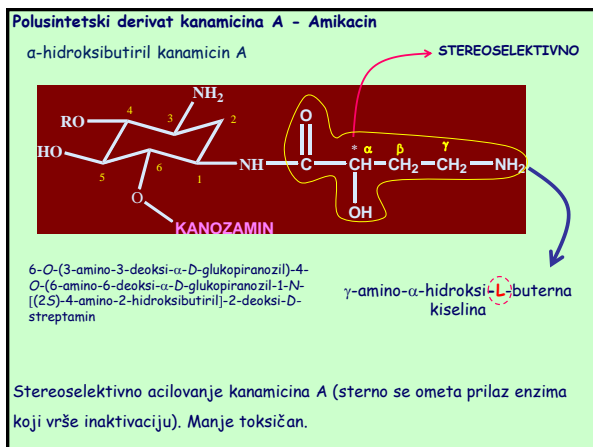
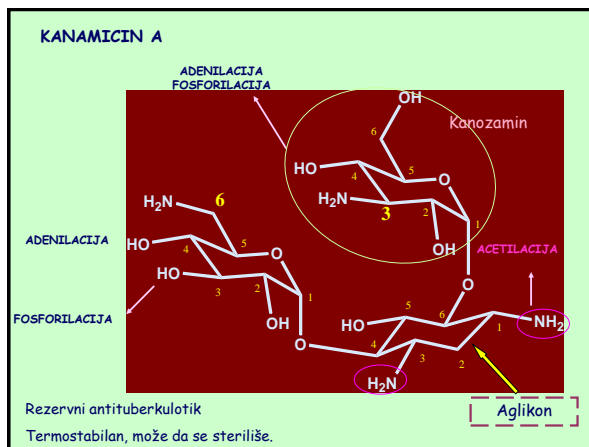
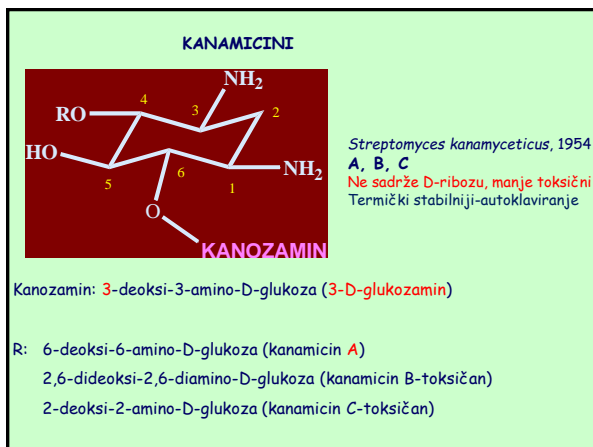
- Acetilovanje amino grupe (acetil transferaza)
- Adenilaciju (nukleotidil transferaza)
- Fosforilaciju (fosfotransferaza) hidroksilnih grupa

The diagram shows three enzymatic pathways for antibiotic resistance:

- AMINOACETILTRANSFERAZE:** $AG-NH_2 + CH_3COCoA \rightarrow AG-NH-COCH_3 + HSCoA$
- FOSFOTRANSFERAZE:** $AG-OH + ATP \rightarrow AG-O-PO_3 + ADP$
- ADENILTRANSFERAZE:** $AG-OH + ADENILAZE \rightarrow AG-O-adenine + ADP$

Ekvatorijalne amino i hidroksilne grupe šećera pristupačne su za acilovanje.

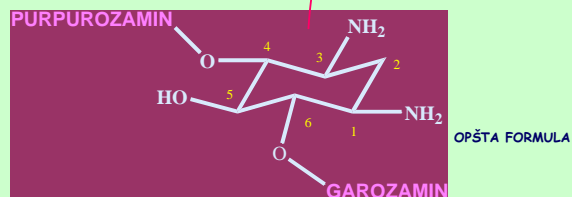

TOBRAMICIN

- 3-DEOKSIKANAMICIN B (dobjija se iz *Streptomyces tenebrarius*)
- Na diamino-šećeru je eliminisana OH (pol-3) - nije supstrat za bakterijske fosforilaze
- Visoka antibakterijska aktivnost
- Mala toksičnost, dobra distribucija u tkiva
- *Parenteralno (I.M., I.V.)* – gentamicin rezistentne infekcije *P. aeruginosa*
- *Pseudomonas* infekcije
- Sprej za tretman plućnih infekcija
- Lokalno oči/koža:
- Kombinuje se i sa glukokortikoidima

GENTAMICINI

Micromonospora purpurea ili *M. echinospora*

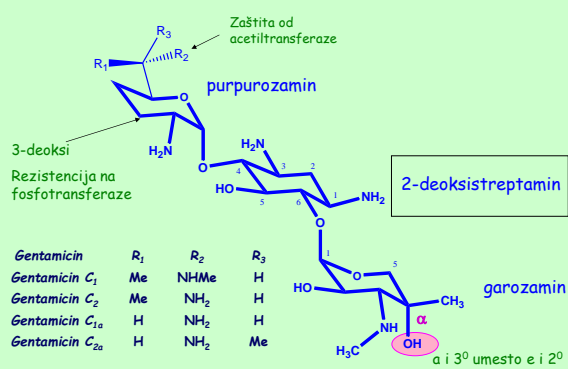

C_1, C_2, C_{1a}

A, B (razlika u stereohemiji šećera)

Garozamin: 3-deoksi-3-metilamino- α -D-ksilopiranoza (pentoza d,l,d)

GENTAMICINI, OPŠTA FORMULA

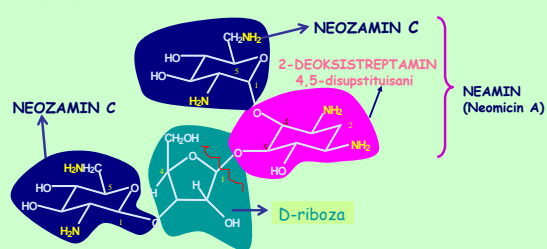

Smeša gentamicina je farmakopejski oficijalna supstanca.

Nepriступaćna adenilazama

Streptomyces fradiae

NEOMICINI (A, B, C)

Neozamin=2,6-diamino-2,6-dideoksi-L-idoza (heksosa d,l,d,l)

Neomicin A (Neamin) = 2-deoksistreptamin (4)-O-neozamin (α); dobija se hidrolizom Neomicina B i C;

Neomicin B i C- razlikuju se po strukturi šećera na C5 streptamina.

Termostabilni su, mogu da se sterilišu, lokalno za infekcije kože.

Mehanizam hemijske inkompatibilije aminoglikozida sa β -laktamima

✓ Acilovanje aminociklitolu β -laktamom.

✓ Započinje nukleofilnom adicijom amino grupe na karbonilnu grupu β -laktama.

